

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

128. An particula consecrata frangat ieiunium naturale? Et cursim docetur
nulli. etiamsi Sacerdos sit, extra celebrationem licere in die bis
communicare. Et notatur Sacerdotem posse pluries ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

tantia multis absurdis in assignanda quantitate paruitatis materię, nam si aliquis diceret v.g. vnam stillam aquę esse paruitatem materię, alter responderet, & quare non duæ, tres, vel quatuor; & non deficerent qui opinionem Ildephonsi Rodriguez, quam adducit Pasqualigus in praxi deducerent, nempe parum aquę, quam puramen auellana caput; esse paruitatem materię; quod quidem apertè esset contra textum in cap. ex parte, de celebratione Missarum, vbi statuitur, quod Sacerdos qui in Missa sumpsit ablu-tionem non possit progredi ad vltiorem Missam celebrandam. Ex quo textu, vt obseruat Præpositus in 3. part. D. Thoma quest. 8. art. 9. de Sacram. Euchar. num. 39. Vasquez tom. 3. disput. 211. cap. 3. num. 28. & alij, id quod supra probatum est apertè constat, nempe non dari paruitatem materię in ieiunio Eucharistico, & ideo minimam sumptionem impedire communionem; cum in Missa parum à Sacerdotibus sumi solet pro ablutione, sumitur enim parum vini. Rectè igitur ex veteribus dixit Durandus in 4. distinct. 8. quest. 4. num. 11. eum qui post minimum cibum, aut potum Eucharistiam sumit, esse præuaricatorum præcepti, sed præuaricator non dicitur, nisi qui mortaliter peccat. Ergo, &c. Dicere autem quod Durandus loquitur de modico cibo, quale, non solueret ieiunium Ecclesiasticum, gratis dicitur, & ideo Vasquez & Pereirus vbi supra illum citant pro nostra sententia. Pro qua etiam facit omnium Magister D. Thomas in 3. part. quest. 80. art. 8. in corpore, vbi docet dupliciter aliquem impediri à sumptione Eucharistia, primò secundum se, & sic impeditur quis ob peccatum mortale; secundò ob prohibitionem Ecclesię & sic impeditur post cibum & potum. Sed primùm impedit sub peccato mortali. Ergo etiam secundum. Nec valet dicere quod in his verbis de paruitate materię, nec verbum quidem D. Thomas. Nam respondeo se magis explicare, ibidem in respons. ad 5. vbi asserit, post sumptionem cibi, & potus in quantumcumque parua quantitate non licere communionem recipere. Ergo excludit omnem paruitatem materię, & supponit in illa peccatum mortale; nam cum peccato veniali licitum est sumere Eucharistiam, & tamen ipse dicit, quod non licet illam sumere post sumptum cibum in quantumuis minima quantitate. Et quidem si prodigna susceptione Eucharistia ex præcepto Ecclesiastico, certum est quod requiritur ieiunium naturale, quod minima parte cibi, aut potus dissoluitur, sequitur hanc etiam minimam partem etiam præceptum voluisse comprehendere.

RESOL. CXXVIII.

An particula consecrata frangat ieiunium naturale?
Et cursum docetur nulli, etiam si Sacerdos sit, extra celebrationem licere in die bis communicare.
Et notatur Sacerdotem posse pluries celebrare, non solum in Festo Natiuitatis, sed etiam urgente aliqua necessitate, qualis esset ad moribundum communicandum; vel ad satisfaciendum duabus Parochiis, quarum curam habet vnus solus Parochus.
Et cursum aduertitur, quod prohibendum est Sacerdoti sacrificium de sacrificio non participare modo ieiunium celebret.
Etiamque notatur Sacerdotem non ieiunium posse sacrificare ad dandum Viaticum moribundo, & in dicto casu posse etiam consecrare non in azyño, sed in fermentato, si panis azyñus non adsit, & sine aliquibus vestibus ad hoc ministerium assignatis, & quamuis

Tom. II.

vestes, aut vasa non sint benedicta, aut consecrata.
Ex part. 1. tract. 6. & Misc. 6. Resol. 15.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Fagundez in præcepto Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 7. n. 1. r. vbi sic ait: Nulli verò, etiam si Sacerdos sit, extra celebrationem licet in die bis communicare, vt docent communiter Doctores. Et ratio est, quia id vetat Ecclesię consuetudo vniuersalis, quę consuetudo obligat sub præcepto: deinde, quia si secundò quis communicet, cum in prima communionem sumat ablu-tionem, iam secundò communicare non poterit ieiunè, vt patet; imò quamuis ablu-tionem non sumat, sed solum particulam hostia, iam ieiunus non communicabit secundo, ac proinde non licet. Enimverò Sacerdotibus si in die natalitij Domini conceditur ter celebrare post communionem ante ablu-tionem digitorum sumptam, id quidem ex privilegio est, quod excedere non possunt absque graui, & lethali culpa. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam tenet P. Thomas Hurtado; putat enim particulam consecratam non frangere ieiunium naturale, & ided de cocholata, & tabaco, tract. 2. cap. 9. §. 3. n. 125. querit: [Si vn Sacerdote comulgò sin celebrat, si podrá celebrat?] Et sic respondet: [El caso no le visto en ningun Autor, y me parece puede suceder, que vn Sacerdote comulgue por su deuocion, sin tomar laboratorio, y assi pregunto, si este tal podrá celebrat, si se ofrece alguna ocasion forzosa, & necesidad urgente: Supongo por cosa cierta, que a ningun seglar, ni Sacerdote que no celebra, no puede comulgar dos vezes al dia: assi lo tienen todos los Theologos, y Sumistas, con Santo Thomas 3. part. q. 80. art. 10. ad 4. & alibi. Probo hoc esse de iure diuino, & quamuis non sit de iure diuino, ita tenet vniuersalis Ecclesię consuetudo: quę cum sit in materia grauissima, obliga à peccato mortali. Supongo mas contra Fagundez, que la Hostia con-segrada, si no se toma el laboratorio, no quebranta el ayuno natural, que la Iglesia manda se tenga antes de la sagrada comunion: y assi, el dia de Natiuidad, que se dicen tres Missas, sin tomar mas del Sanguis, no se disputa en el precepto del ayuno, sino en el que ay de no dezir mas de vna vez Missa. La razon es llana, pues los Concilios, y San Agustín, que hazen mencion de este precepto del ayuno, solo prohiben el comer, & beber algo de los mantenimientos naturales, y vsuales, y esto por la reuerencia, y veneracion que se deve à este Santo Sacramento: Hoc placuit Spiritui Sancto, in honorem Sancti Sacramenti, dize San Agustín, y el hauer comulgado primero, no quita la nouedad que se requieren para esta veneracion, siendo este Pan, y mantenimiento celestial: porque si bien sustenta el cuerpo, y el que le come conuertat las especies en substancia: pero no come substancia de pan, sino cuerpo de Christo, y assi no quebranta el ayuno natural; lo qual suponen como cierto todos los Theologos, y Sumistas: y assi, el no poder vn seglar comulgar dos vezes, no es por falta del ayuno, sino por la costumbre de la Iglesia que lo prohibe. Esto supuesto, respondo, que si vn Sacerdote comulgò sin tomar el laboratorio, puede celebrat segunda vez, si se le ofrece necesidad urgente.] Ita ille. Confirmatur hæc opinio ex Patre Amico in Curs. Theolog. tom. 7. disp. 27. sect. 2. num. 14. & aliis, vbi sic ait: Sacerdotem posse pluries celebrare, non solum in festo Natiuitatis Domini, sed etiam urgente aliqua necessitate; vt habetur cap. Consulisti, de celebrat. Missar. qualis esset ad moribundum communicandum, vel ad satisfaciendum duabus Parochiis, quantum curam ha-

Quoad hoc lege supra doctrinam Resol. 96. & Res. eius secundæ not. & in tom. 4. tr. 8. Res. 94.

Snp. hoc. & duobus casibus seq. supra in Res. 91. & in aliis §. eius an. not. & pro

moribundo late infra in Ref. 133. à §. 2. & in aliis eius not. pro hoc casu. Et pro contēto in versum prohibutum sit. huius textus, magis late in 10. 4. tr. 8. ex Ref. 90. §. Vnde non, & in alio vers. eius not. sed lege eam per totam & no pigebit.

Alibi in to. 4. tr. 6. Ref. fol. 94.

Sup. hoc primo in Resol. prima post seq. & in aliis eius prima not. & pro secundo infra in Ref. 205. §. 2. ad medium, hoc est ut Sacerdos confeceret, in fermentato, &c. Sup. his vestibus infra in Ref. 178. §. vlt. in principio, & in aliis Resol. & §§. eius annot. pro hac questione, & pro Alibi posito in lin. pen. huius text. in Ref. & §§. designatis in hac & præterita not. Sup. contēto in hac Ref. in 10. 7. tr. 5.

heret Parochus, & non posset propter paupertatem Vicarium sustinere; in his enim duobus casibus concedunt communiter Doctores, posse Sacerdotem plures in die celebrare, & consequenter communicare, eum prohibentem sit Sacerdoti sacrificanti de sacrificio non participare, cap. *comperimus*, de *Consecrat. dist. 2.* modò ieiunus celebrat, aliàs in his casibus non liceret non ieiunum celebrare. Ita Amicus. Ergo particula consecrata non frangit ieiunium naturale, nam secunda vice celebrans, ab Amico, & aliis Doctores communiter, dicitur celebrare ieiunus. Vnde ex his sequeretur, quod si quis laicus bis sumeret Eucharistiam, peccaret quidem, quia bis communicavit contra prohibitionem Ecclesiæ, sed non peccaret, quia contra præceptum Eucharistiam sumpsit non ieiunus; etenim particula consecrata in prima communione non fregit ieiunium naturale; & idem dicendum esset de Sacerdote bis celebrante sine causa, si in prima Missa non sumpsit ablationem.

3. Dices, ex hac opinione, quam docet Hurtadus, sequeretur non esse verum id quod alibi firmanimus, nempe quod si quis sumeret tempore ieiunij quantitatem notabilem formularum consecrarum, frangeret ieiunium; nam si sumptio Hostiæ sacræ non frangit ieiunium naturale, neque dicendum est frangere ieiunium Ecclesiasticum. Respondeo primò, quod nostra opinio roboratur magis auctoritate Patris Fagundez: sed stando in opinione Patris Hurtadi, respondeo esse disparē rationem in utroque casu, nam in casu de ieiunio naturali, sumptio particula consecrata, non est contra finem præcepti, quæ est reverentia debita tanto Sacramento; sed in casu de ieiunio Ecclesiastico, sumptio magnæ quantitatis formularum est contra finem præcepti, quæ est maceratio carnis per vnicam tantum comestionem concessam in die ieiunij: nam ut infra probabo ex Lessio, & aliis, quis nutrireretur, & viveret, si tantum particulas consecratas comederet: ergo. Sed si tibi non arridet hæc responsio, dicam cum Fagundez quod per sumptionem particula consecrata frangitur ieiunium naturale. Ergo, & per sumptionem magnæ quantitatis formularum frangitur etiam ieiunium Ecclesiasticum, ut supra à nobis probatum est.

4. Nota hic obiter, Patrem Hurtadum ubi supra §. 6. n. 144. & 152. sic asserere: [Muy probable es, y seguro en la pratica, dezir y a consejar, que vn Sacerdote que no est ayuno pueda dezir Missa, para comulgar à vn enfermo, que esta tan peligroso que no puede esperar, y ay gran peligro que muera sin recibir el Viatico: y que puede vn Sacerdote conflagrar en pan, que no sea azimo, sino con leuadura: pero no sin todo genero de vestiduras Sacramentales, porque el tener los Sacerdotes vestiduras particulares para celebrat los sacrificios, es de iure gentium: bien es verdad que podra celebrat, sin que estas vestiduras, ò vasos esten conflagrados.] Ita ille; sed de his omnibus alibi à nobis pettractatum est.

RESOL. CXXIX.

An pro evitanda mortis periculo possit quis celebrare non ieiunus? Ex quo deducitur, quod si excommunicatus, etiam nominatim denunciatus ob fugiendum mortis periculum celebrat, non peccat. Ex part. 5. tractat. 3. Resol. 39.

§. 1. AD hanc questionem respondeo non posse Sacerdotem in eo casu celebrare Missam, cum celebratio exigeretur in contemptum Ecclesiæ,

& præceptorum eius, quia tunc esset intrinsecè malus: quando verò exigeretur ad alios fines, ut ad audiendam Missam, tunc responderemus secundo cum Sylvestro in summ. verb. *Eucharistia* 2. n. 10. posse Sacerdotem in eo casu celebrare, quia iura positiva excusant à culpa eos, qui in his strictis casibus agunt contra sua statuta, quod potest probari à simili: nam qui excommunicatus etiam nominatim denunciatus ob fugiendum mortis periculum celebraret, non peccaret, ut constat ex cap. *Clerici*, de *Clerico excommunicato ministrante*, in quo culpa temeritatis requiritur ad hoc ut affectus censura Ecclesiastica celebrando peccet, quæ temeritas non reperitur instante ea necessitate; ergo etiam Sacerdos non ieiunus, qui prædicta necessitate coactus celebrat, excusaretur à culpa. Secundo probatur, quia præcepta positiva Ecclesiæ non obligant cum tanto rigore, neque obstat *apostolica*, de *Clerico excommunicato ministrante*. In quo denotatur suspensum celebrantem cum ignorantia, peccatum committere. Responderet enim esse sermonem de ignorantia culpabili, quam quæ debuit tollere, quàmque textus ille appellat crassam & supinam, aut erroneam, cum qua non mirum hominem peccare celebrando, si eo modo ignoravit, suspensionem. At verò ex hoc non sequitur peccatum committere eum, qui ceteris aliquo ligatus celebrat ad evadendam mortem, quia tunc est in maxima necessitate constitutus, & eadem ratio de celebrante ad evadendum simile periculum, cum ieiunus non est. Hæc Ochagavia de *Sacramentis*, tract. 2. de *Eucharistia*, quest. 12. n. 15.

RESOL. CXXX.

An Sacerdos possit celebrare post cibum ad communiandum infirmum, qui est in articulo mortis? Et notatur, quod in tribus præcipuis casibus possunt Sacerdotes non ieiuni sumere Eucharistiam, & illam consecrare.

Primo propter integritatem Sacrificij, ut quando Sacerdos aquam pro vino in Calice posuit, & illam postea post sumptionem Hostiæ assumpsit; tunc enim non de novo debet consecrare Hostiam, & Calicem, sed solum Sanguinem propter integritatem Sacrificij.

Secundo, quando post assumptionem Calicis, & illam ablationem vidit Reliquias Hostiæ in Patena, vel corporali, tunc licet Sacerdoti sumere illas Reliquias. Et hoc intelligendum est de Reliquiis Hostiæ a se consecratae, etiam si sint parvæ, vel magnæ quantitatis; secus vero de Reliquiis ab alio Sacerdote consecratae.

Tertio, quando celebrans post consecrationem revertitur se non esse ieiunus; vel si post consecrationem Hostiæ Sacerdos deficiat, si adsit alius Sacerdos non ieiunus debet Sacrificium illud perficere, & communicare, dummodo alius Sacerdos ibi non adsit. Ex part. 2. tract. 14. Ref. 66.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docuit Minor in *dist. 19. q. 3. ad 5.* & Zanardus in *diversis* de *decis. cas. tempore mortis*, cap. 4. de *Eucharistia* ubi dicitur in casu quo moriens non posset recipere aliud Sacramentum, cessante omnino scandalo, videret in hac sententiam inclinare, & adducit sex rationes pro hac sententia, quam probabilem vocat, Filliucius *rem. 1. tract. 4. cap. 8. n. 242.* contra Valquez in *3. part. tom. 4. disp. 211. cap. 5. n. 67.*

2. Sed communis opinio omnium DD. contrarie